

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การศึกษากิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลาว่างของนักศึกษาที่อยู่หอพักใน
จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายและขอบข่ายของกิจกรรมนักศึกษา
2. วัตถุประสงค์และประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษา
3. แนวคิดในการบริหารกิจกรรมนักศึกษาและประเภทของกิจกรรมนักศึกษา
4. นักศึกษากับการใช้เวลาว่าง
5. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่าง
6. แนวการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ความหมายและขอบข่ายของกิจกรรมนักศึกษา

โดยทั่วไปการจัดกิจกรรมนักศึกษา ต้องสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ
นโยบายของรัฐบาลและความต้องการของนักศึกษา นอกจากนี้การจัดกิจกรรมนักศึกษาต้อง
คำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการหลักการศึกษา หลักวิชาจัดกิจกรรม ระเบียบของกระทรวง หรือ
ทบวงเจ้าสังกัดคุณธรรม เอกลักษณะ และวัฒนธรรมไทย (ฉัตรชัย อรรถนันท์, 2524 : 173)
นอกจากนี้ (สุกรี เมฆทัศน์, 2535 : 18) ได้หาความหมายของกิจกรรมนักศึกษาในด้านการ
ดำเนินการว่าเป็นโครงการที่นักศึกษาหรือสถาบันการศึกษาจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้าง
ความสนุกสนาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เป็นการศึกษาที่ไม่มี
หน่วยกิต นักศึกษาต้องจัดหาเงินมาดำเนินการเองและต้องอยู่ใต้การควบคุมของสถานศึกษา
(จินตนา ยูนิพันธ์, 2535 : 121) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักศึกษากว่า เป็นกิจกรรมที่จัด
ขึ้นโดยนักศึกษา เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านร่างกาย อารมณ์
สังคมและวิชาการ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาเข้าร่วมจะพัฒนาตนเองในด้านร่างกาย อารมณ์

สังคมและวิชาการเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคะแนนหรือผลประโยชน์อื่นใด และการดำเนินกิจกรรมจะต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนได้รับความเห็นชอบจากสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ (วิลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 145) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักศึกษว่าเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษาด้านต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการที่บังคับให้ทุกคนต้องเรียนในชั้นเรียน กิจกรรมดังกล่าวเป็นไปด้วยความสมัครใจของนักศึกษาและไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาหนึ่งวิชาใด กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนานักศึกษานั้น จึงรวมทั้งกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยจัดให้นักศึกษา และส่วนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาจัดขึ้นเอง โดยการนิเทศและดูแลจากอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาสัมผัสชีวิตที่ถูกต้องในมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาความหมายของกิจกรรมนักศึกษาคงจะกล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมนักศึกษามีลักษณะสำคัญคือ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาร่วมกันดำเนินงาน โดยความสมัครใจในความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาและสถาบันการศึกษา ยอมรับได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคะแนนหรือผลประโยชน์อื่นใด

ขอบข่ายของกิจการนักศึกษานี้จะครอบคลุมกิจการด้านต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาอย่างกว้างขวาง (สุกรี เมหพันธ์. 2535 : 15) แบ่งประเภทของงานกิจการนักศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

หน้าที่เกี่ยวกับสวัสดิการ (welfare functions) หมายถึง หน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้บริการสุขภาพอนามัย การบริการแนะแนวการศึกษาและแนะแนวอาชีพ บริหารร้านอาหาร และบริหารให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน

หน้าที่เกี่ยวกับการควบคุม (Control Functions) หน้าที่ในด้านปกครองให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณีอันดีงามของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การรับนักศึกษาเข้าเรียน การเก็บระเบียบ ระเบียบวินัย ความเป็นอยู่ของนักศึกษาและบริการหอพักนักศึกษา

หน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมร่วมหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร (Co-curricular Functions) หมายถึง ด้านกีฬา วิชาการ สังคม การเมือง และบริการชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ

หน้าที่เกี่ยวกับการสอน (Teaching Functions) การสอนในที่นี้เป็นการสอนที่มีจุดมุ่งหมายแตกต่างไปจากการสอนในชั้นเรียน มีความมุ่งหมายเพื่อความเจริญงอกงามของนักศึกษา เช่น การปฐมนิเทศ การบริการสอนเสริมทางวิชาการ

วชิรญา บัวศรี (2518 : 48-50) ได้กำหนดขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษาไว้ดังนี้ คือ บริการแนะแนวให้คำปรึกษา บริการให้ความช่วยเหลือการเงิน บริการสุขภาพอนามัย บริการ

จัดหางาน บริการเรื่องที่อยู่อาศัย บริการพิเศษ เช่น การปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศและกิจกรรม นักศึกษา (สำเนา ๖ ขจรศิลป์. 2525 :1-2) ได้กำหนดขอบข่ายของกิจการนักศึกษาเพิ่มจากวิชาชีพ บัณฑิต คือ งานทะเบียนประวัตินักศึกษา งานวินัยนักศึกษา งานนักศึกษาวิชาทหาร และงาน บริหาร เช่น อาหาร ร้านค้า สหกรณ์ ธนาคาร ไปรษณีย์ เป็นต้น

ตะออง วรรณโคตร (2527 : 227-238) เกี่ยวกับงานบุคลากรนักศึกษาใน มหาวิทยาลัย พบว่า ลักษณะและขอบข่ายของงานกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของ ไทยแห่งนั้น มีขอบเขตงานทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านงานกิจกรรมนักศึกษา ด้านงานสวัสดิการและ บริการนักศึกษา และงานด้านวิจัยนักศึกษาก่อนข้างคล้ายคลึงกัน แต่ในรายละเอียดปลีกย่อยนั้น แตกต่างกันตามความจำเป็นของนักศึกษาแต่ละแห่ง (ฮาไพวรรณ พุ่มศรีสวัสดิ์. 2529 : 128 – 235) ได้ศึกษาปัญหา และความต้องการบริการด้านกิจการนักศึกษา ของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา พบว่า นักศึกษามีความต้องการ บริการแนะแนวและให้ คำปรึกษาบริการด้านกิจกรรมนักศึกษา บริการทุนการศึกษาอยู่ในระดับมากด้านการปฐมนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ (ชูศักดิ์ เอกเพชร. 2525 : 26) ให้ความเห็นว่างานกิจการ นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางมาก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ นักศึกษาตั้งแต่แรกเข้ามาในสถาบัน การใช้ชีวิตและสถาบันและจนสำเร็จการศึกษาออกไปจาก สถาบัน การกำหนดขอบข่ายหรือโครงสร้างของงานด้านนี้ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะใกล้เคียงกัน ได้แก่ การพัฒนานักศึกษาตามศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข โดยสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคมได้อย่างเต็ม ประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ขอบข่ายของกิจการนักศึกษามองจะแบ่งให้เป็น 4 ด้าน คือ ด้าน สวัสดิการ ด้านการควบคุม ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร และด้านการ สอน ทั้งนี้ก็เพื่อเสริมและสนับสนุนนักศึกษาได้พัฒนาตนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเตรียมตนในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์และประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษา

การกำหนดวัตถุประสงค์และประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษาถือว่าเป็นการวางแผน รูปแบบและกิจกรรมที่ดีเอาไว้ โดยมีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

จาไมฮัส (สุกรี เมฆทนต์. 2535 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Jamias. 1969 : 12) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษา ไว้ดังนี้ เพื่อฝึกฝนการมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตแห่ง

ประชาธิปไตย พัฒนาสติปัญญาและสร้างความกระตือรือร้นให้แก่นักศึกษา สร้างเสริมความร่วมมือในสังคม สร้าง โอกาสให้นักศึกษาได้สำนึกถึงกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับพัฒนาและเร้าความสนใจของนักศึกษา สร้างเสริมขวัญของนักศึกษาภายในสถาบันการศึกษา (สุกรี เมฆพันธ์. 2535 : 19) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักศึกษาว่าเป็นการจัดเพื่อประโยชน์กับตัวนักศึกษาเอง ประโยชน์ในแง่ส่งเสริมการเรียนการสอนและหลักสูตรประโยชน์ที่จะทำให้เกิดการบริหารงานของสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และประโยชน์ที่ก่อให้เกิดแก่สังคมส่วนรวม

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนาตัวนิสิตเองเป็นหลัก เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิสิตนักศึกษาปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งค่านิยมในตัวนิสิตนักศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ ให้นิสิตนักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการทำกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ อาสาพัฒนาชนบท อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำความรู้ทางวิชาการไปสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชุมชนชนบท ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมมีจิตสำนึกความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักวางแผน วิธีการขั้นตอนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะและผลพวงก็คือ สังคมได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2531 : 3)

จากการศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษา พอสรุปได้ว่า เป็นการจัดเพื่อประโยชน์กับตัวนักศึกษาเอง ประโยชน์ในแง่ส่งเสริมการเรียนการสอนและหลักสูตรประโยชน์ที่จะทำให้เกิดการบริหารงานของสถาบันการศึกษา ไม่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดสังคมส่วนรวมเน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ถูกต้องในหมู่นักศึกษานอกเหนือไปจากความเป็นเลิศทางวิชาการ สร้างเสริมความสามัคคี ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา เน้นการออกกำลังกายและกีฬาเพื่อสุขภาพเพื่อสร้างเสริมพลานามัย อันจะช่วยให้การศึกษาเล่าเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่ายด้านบำรุงสุขภาพ สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาปัจจุบัน

กิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการให้การศึกษาซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณสมบัติ สร้างเสริมบุคลิกภาพ และสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษานอกเหนือไปจากการฟังคำบรรยายในชั้นเรียนเพื่อจะให้นักศึกษาสำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะเพียบพร้อมในด้านความรู้ ความสามารถมีวิจารณญาณ เสียสละต่อส่วนรวมอย่างมี

คุณธรรมและสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2525 : 14)

วัลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2525 : 1) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรม นักศึกษาพอสรุปได้ดังนี้ ให้ความเจริญทางความคิด สติปัญญา ความสามารถในการคิดอ่าน อย่างถูกต้องและมีเหตุผลให้ความเจริญทางด้านสังคม คือ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ และสามารถปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้อย่างเต็มที่ ก่อให้เกิดความเจริญทางด้าน อารมณ์ คือ มีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดี ด้านสุขภาพพลานามัยจะเจริญเต็มที่ ที่มีร่างกาย แข็งแรง ช่วยส่งเสริมด้านกิจกรรมอันเป็นแนวทางในการพัฒนาตัวนิสิตนักศึกษาในขณะที่กำลัง ศึกษาอยู่และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว

สามารถ คงสะอาด (2523 : 37) ได้ศึกษาและวิจัยความคิดเห็นของอาจารย์และ นักศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา ในวิทยาลัยครูภาคใต้ ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของ กิจกรรมนักศึกษาไว้ดังนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้กระทำสิ่งที่ตนเองสนใจกิจกรรมนักศึกษาช่วยให้มี ประสิทธิภาพในการทำงาน กิจกรรมนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาเป็นคนมีน้ำใจ รักพวกพ้องและ รักสถาบัน ช่วยให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ กิจกรรมนักศึกษาช่วยให้บทเรียนมี ความหมายมากขึ้น ทำให้เกิดความร่วมมืออย่างดีระหว่างนักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้บริหาร กิจกรรมนักศึกษาช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันศึกษากับชุมชน กิจกรรมบางอย่างมี ประโยชน์โดยตรงต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และการออกค่าย อาสาพัฒนา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษานั้นจัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษามี ความเจริญทางความคิด สติปัญญา ความสามารถในการคิดอ่านอย่างถูกต้องและมีเหตุผลให้ ความเจริญทางด้านสังคม คือ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ และสามารถปฏิบัติตนให้เป็น ประโยชน์ต่อชุมชนได้อย่างเต็มที่ ก่อให้เกิดความเจริญทางด้านอารมณ์ คือ มีความสุข มี สุขภาพจิตที่ดี ด้านสุขภาพพลานามัยจะเจริญเต็มที่ ที่มีร่างกายแข็งแรง ช่วยส่งเสริมด้านกิจกรรม อันเป็นแนวทางในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในขณะที่กำลังศึกษาอยู่และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

3. แนวคิดในการบริหารกิจกรรมนักศึกษาและประเภทของกิจกรรมนักศึกษา

การบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จะต้องอยู่บนรากฐานของปรัชญาที่ ได้กำหนดทิศทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ สำหรับปรัชญาการบริหารกิจการนักศึกษานั้น ได้มี ผู้ให้แนวคิดไว้หลายลักษณะ เช่น (ไชยรัตน์ รุจิพงศ์. 2536 : 9) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญา

การบริหารกิจการนักศึกษา ที่เน้นให้บริการเสนอความต้องการของนักศึกษานั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การให้นักศึกษาในสถาบันศึกษาชั้นสูงนั้นจะต้องพยายามให้ผู้เรียนได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน
2. การส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและศักยภาพของนักศึกษาแต่ละคนด้วย
3. การศึกษาเฉพาะในห้องเรียนไม่เป็นการเพียงพอ ควรมีการให้สวัสดิการและบริหารแก่นักศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ กิจกรรมทางวิชาการและสังคม ตลอดจนการบริการความสะดวกสบายต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาล้วนมีความสำคัญในการศึกษาทั้งสิ้น
4. บรรยากาศของประชาธิปไตย และบรรยากาศทางวิชาการเป็นสิ่งจำเป็นและคุณค่ามากกว่าการใช้อำนาจ
5. สังคมมนุษย์ไม่คงที่ ธรรมชาติของมนุษย์ก็เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและวิทยาการสมัยใหม่เกิดขึ้นอยู่เสมอ การบริหารแปลก ๆ ใหม่ ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและสนองให้เกิดความต้องการของนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมมนุษย์

สำเนาว่า ขจรศิลป์ (2525 : 11) กล่าวว่า ปรัชญาการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งจะสะท้อนให้เห็นรูปแบบของงานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น และโดยทั่วไปปรัชญาการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จะแตกต่างกันจึงทำให้รูปแบบของงานกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งแตกต่างกันไปด้วย (ไชยรัตน์ รุจิพงศ์. 2536 : 10) ได้ชี้แนะว่า การดำเนินงานกิจการนักศึกษาจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การยอมรับนับถือในคุณค่าของทุกคนและนักศึกษาแต่ละคนจะต้องได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างดีในทุก ๆ ด้าน มหาวิทยาลัยจะต้องจัดโปรแกรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของนักศึกษาแต่ละคน (ไชยรัตน์ รุจิพงศ์. 2536 : 9) ให้ทัศนะว่าการบริการกิจการศึกษานั้นมีพื้นฐานอยู่ที่ความเชื่อมั่นในคุณค่าของเอกภาพและคุณค่าในความเป็นมนุษย์ จึงควรดำเนินการให้นักศึกษาได้พัฒนาไปจนถึงขีดความสามารถสูงสุดของแต่ละคน ความเชื่อมั่นของความเสมอภาคของความคิด ความรู้สึกและความเชื่อมั่นว่าทุกคนมีความต้องการสิ่งต่าง ๆ เพื่อการดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคม (วัลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 67) ให้ความเห็นว่ปรัชญาของงานกิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นงานที่มุ่งพัฒนาเอกลักษณ์บุคคลสำคัญ โดยยึดเอาความแตกต่างของเอกัต บุคคลในการกำหนดกิจกรรมให้สนองตอบต่อความต้องการของบุคคลที่แตกต่างกันปรัชญากิจการนักศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นพื้นฐานหลัก

ของการดำเนินงานกิจการนักศึกษา เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพและศักยภาพของนักศึกษา จนถึงขีดสูงสุดของความสามารถโดยเพิ่มพร้อมด้วยสติปัญญา คุณธรรมและทักษะอาชีพ

จากแนวคิดในการพัฒนานักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีปรัชญาแนวคิดที่เป็นรากฐานในการกำหนดทิศทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ปรัชญาของกิจการศึกษามุ่งพัฒนาเอกัตบุคคลเป็นสำคัญ มุ่งส่งเสริมความสามารถความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักศึกษาแต่ละคนให้มีการพัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษาเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสถาบันการศึกษาและชุมชนต่อไป

การบริหารกิจกรรมนักศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญในการทำกิจกรรมนักศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงมีแนวทางในการบริหารมาใช้จัดการในงานบรรลุผลตามเป้าหมาย กระบวนการบริหารที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ได้แก่ กระบวนการกุลิก และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1973) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า POSDCoRD ได้วางแนวทางในการดำเนินงานองค์กรไว้ดังต่อไปนี้ (กิติมา ปรีดีดิลก. 2523 : 200)

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การเตรียมการล่วงหน้า แล้วกำหนดวัตถุประสงค์โครงการ วิธีแก้ปัญหา ตลอดจนการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด ง่ายที่สุดและเร็วที่สุด เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ แผนจะช่วยให้ผู้บริหารทราบคิดว่าต้องทำอะไร ทำเมื่อใดและใช้ทรัพยากรอย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. การจัดระบบหน้าที่ (Organizing) โดยแบ่งงานออกเป็นหน่วยงานย่อย กำหนดวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนสายบังคับบัญชา
3. การจัดหาพัฒนาบุคลากร (Staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคลซึ่งได้แก่ การได้มาซึ่งบุคลากร การพัฒนา การบำรุงรักษา และการพินด้าแหน่งตามวาระรวมทั้งการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน
4. การประสานงาน (Coordinating) การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว เรียบร้อย รวดเร็ว และบรรลุวัตถุประสงค์
5. การรายงานผล (Reporting) การรายงานผลการปฏิบัติงานและการประชาสัมพันธ์ขององค์กร เพื่อเป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน
6. การงบประมาณ (Budgeting) การจัดเรื่องเงินให้เหมาะสมกับงานและการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

7. การวินิจฉัยสั่งการ (Directing) การพิจารณาเพื่อสั่งงานและมอบหมายงานให้ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดตามดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากร

กล่าวโดยสรุปการจัดกิจกรรมจะต้องมีหลักในการบริหารหลักการที่สำคัญต่อองค์กร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดระบบอำนาจหน้าที่ การจัดหาและพัฒนาบุคลากร การประสานงาน การรายงานผล การงบประมาณและวินิจฉัยสั่งการ ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานที่ผู้บริหารพึงยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน กิจกรรมนักศึกษา

ประเภทของกิจกรรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้มีการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ จำแนกประเภทแตกต่างกันไป (สุกรี เมฆพันธ์. 2535 : 18) ได้จำแนกกิจกรรมนักศึกษา โดยทั่วไปออกเป็น 3 ประเภท คือ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเฉพาะนักศึกษาชาย นักศึกษาหญิง กิจกรรมเสริมสร้างหลักสูตรประเภทชมรมต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นตามความสนใจของนักศึกษา เช่น ชมรมทางศาสนา ชมรมทางวิชาการ ชมรมการละคร ชมรมหนังสือพิมพ์ ชมรมปาฐกถา และได้ว่าที่ ชมรมทางการเมือง ในปัจจุบันทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ทบวงให้การสนับสนุนไว้ 5 ประเภท คือ กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนากิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมด้านพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรม กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ และกิจกรรมด้านสัมมนากิจกรรมนักศึกษา (ทบวงให้วิทยาลัย. 2538 : 3 – 17) ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลาว่างของนักศึกษาที่อยู่หอพักของสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ใน 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์และด้านอื่น ๆ ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมตามลำดับต่อไป

กิจกรรมด้านวิชาการ

กิจกรรมด้านวิชาการ คือ กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการแก่นิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกใด ๆ ก็จะทำกิจกรรมวิชาการในสาขาที่ตนสังกัด เช่น นิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกการเกษตรก็เป็นสมาชิกชมรมวิชาการด้านเกษตร นิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านพืชสวนก็เป็นสมาชิกสโมสรพืชสวน เพื่อทำกิจกรรมในเวลาว่างที่เกี่ยวกับการปลูกและการจำหน่ายดอกไม้ ไม้ประดับและผลไม้ นิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกทางด้านวารสารศาสตร์และสื่อมวลชนก็ร่วมกันทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับวารสารหรือสิ่งพิมพ์ เช่น การพิมพ์จุลสารของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในเรื่องของความสนใจในวิชาเรียนการเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการและการอ่านหนังสือ พีเตอร์สัน (Peterson. 1996 : 172) พบว่านักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนเป็นนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมาก และผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ส่วนนักศึกษาที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมักจะเข้าร่วมกิจกรรมน้อยและมักจะไม่มีหน้าที่รับผิดชอบในงานกิจกรรมต่าง ๆ

ดังนั้นจะเห็นว่ากิจกรรมด้านวิชาการ มีความสำคัญต่อนักศึกษาในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา พูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการ มีส่วนให้นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านวิชาการได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง

กิจกรรมด้านการกีฬาและนันทนาการ

กิจกรรมด้านการกีฬาและนันทนาการ เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในการเล่นกีฬา ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเล่นกีฬาและนันทนาการ และเป็นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและพละนามัย ปลูกฝังความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถ้อย สร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษา และอาจารย์ด้วยการเล่นกีฬาและช่วยผ่อนคลายความเครียด ให้เกิดอารมณ์แจ่มใสและจิตใจเบิกบาน รวมทั้งช่วยพัฒนานักศึกษาในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ โดยอาศัยกิจกรรมกีฬาเป็นเครื่องมือ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2538 : 12) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2539 : 15 ; อ้างอิงมาจาก สำเนาวิ ขจรศิลป์ และคณะ. 2529) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาแนวทางส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาด้านการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 13 พบว่า นักกีฬา อาจารย์ผู้สอน ผู้ควบคุมทีม และผู้บริหารกิจกรรมนิสิต ร้อยละ 50 ขึ้นไป มีความเห็นว่าการแข่งขันกีฬามีผลต่อนิสิตในระดับมากหลายประเด็น เช่น เป็นการส่งเสริมสุขภาพพละนามัย เรียนรู้การทำงานเป็นหมู่คณะ พัฒนาสุขภาพจิตและทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนผลในระดับกลาง ได้แก่ การเรียนรู้ลักษณะผู้นำผู้ตามที่ดี มีประสบการณ์ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการเข้าสังคม มีวินัยและจริยธรรมในตนเอง นอกจากนี้คณะทำงานประเมินการจัดการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 19 มหาวิทยาลัยมหิดลได้ประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 19 โดยการสอบถามความคิดเห็นของนักกีฬา และผู้ควบคุมทีมที่เกี่ยวข้องพบว่า ทั้งนักกีฬาและผู้ควบคุมทีมมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับผลต่อการพัฒนานักศึกษาในระดับมากทุกประเด็น คือ การสร้างความต่อการเล่นกีฬาและการฝึกซ้อม การเพิ่มขีดความสามารถเพื่อให้ได้รับชัยชนะ การกระตุ้นให้ออกกำลังกาย การสร้างน้ำใจนักกีฬา การมีระเบียบวินัยและการควบคุมตนเอง (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2539 : 17)

รูปแบบกิจกรรมกีฬาที่จะต้องส่งเสริมนักศึกษาในด้านกีฬา นันทนาการ โดยการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬา ให้นักศึกษาทั่วไปได้เล่นกีฬา นันทนาการ การเรียนรู้ทักษะในการเล่นกีฬาด้วยความสนใจ และออกกำลังกายเพื่อพัฒนาสุขภาพและบุคลิกภาพ ซึ่งอาจจะจัดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งสำนักงานบริการด้านกีฬาและนันทนาการ การตั้งชมรมกีฬาแต่ละชนิด การแข่งกีฬาภายในคณะ ระหว่างคณะ ภายในสถาบัน ระหว่างสถาบัน หรือกีฬามหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ การจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะกีฬา เป็นต้น ซึ่งพาลี ปรีชานนท์และคนอื่น ๆ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2539 : 15 ; อ้างอิงมาจากพาลี ปรีชานนท์ และคนอื่น ๆ. 2527 : 35) ได้ทำการวิจัยพบว่า กิจกรรมนอกหลักสูตรของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศมีชมรมด้านกีฬามาเป็นอันดับหนึ่ง

ดังนั้นจะเห็นว่ากิจกรรมกีฬามีความสำคัญต่อนักศึกษาในเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาร่างกาย จิตใจ การอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งการพัฒนาสติปัญญา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษา ควรจัดกิจกรรมร่วมส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง

กิจกรรมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

กิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักศึกษา และเพื่อปลูกฝังเสริมสร้างค่านิยมที่ถูกต้องที่ดีงามในสังคมไทย ให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาและสามารถปรับตนให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบของนักศึกษาที่มีต่อสังคมและประเทศชาติเมื่อสำเร็จการศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2538 : 9) ส่วนกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อ การอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าและเอกลักษณ์ของชาติ อันจะช่วยปลูกฝังค่านิยม ความภาคภูมิใจและซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทยแก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2538 : 7) รูปแบบของกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรมจะต้องเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ คุณธรรม จริยธรรมหรือการพัฒนาจิตใจของนักศึกษา โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา การบรรยาย อภิปราย กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การศึกษาและปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ การสร้างสถานการณ์จำลอง (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2538 : 9) ซึ่งอาจจะจัดตั้งเป็นชมรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การประกวดบุคลิกภาพ การพูด การประกวดมารยาท การเชิดชูเกียรติแก่ผู้มีคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นเป็นที่ยอมรับของเพื่อนนิสิตและ

ครู อาจารย์ เป็นต้น ส่วนรูปแบบของกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมจะต้องสะท้อนถึงคุณค่าของความเป็นไทย ซึ่งนักศึกษาจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ที่นักศึกษาจะจัดกิจกรรม ซึ่งอาจจะจัดกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น กิจกรรมวันเด็ก วันลอยกระทง การไหว้ครู หรืออาจจะเป็นประเพณีของท้องถิ่น ฯลฯ กิจกรรมเกี่ยวกับนาฏศิลป์และดนตรีไทย เช่น ชมรมดนตรีไทย ชมรมนาฏศิลป์ การละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ เป็นต้น

ด้วยความสำคัญของศาสนา ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาควรให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมด้านนี้ให้นักศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ใช้เวลาว่างปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว เพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมที่ดี ทั้งในขณะที่กำลังศึกษาและเมื่อสำเร็จการศึกษา

กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในการบำเพ็ญประโยชน์ อาสาพัฒนาอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น โดยมุ่งให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพที่แท้จริงของสังคม ทั้งในตัวเมืองและชนบท ซึ่งจะทำให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพที่แท้จริงของสังคม ตลอดจนมีความสำนึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมและเสียสละเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ยังจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความสามัคคี มีความสามารถในการเป็นผู้นำ เป็นผู้ตามที่ดี โดยการทำงานเป็นหมู่คณะ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบมีเหตุมีผล นอกจากนี้กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ยังช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษา ชุมชน และบุคคลทั่วไป กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาส่วนร่วม และเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของสถาบันด้วย (ทพวงมหาวิทยาลัย, 2538 : 3-4) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สุกรี เหมทันต์, 2538 : 63) ที่ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการกิจกรรมนักศึกษาด้านอาสาพัฒนา ปีงบประมาณ 2539 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ด้านอาสาพัฒนา ตามความคิดของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาและนักศึกษาผู้ปฏิบัติงานพบว่าทุกโครงการ โดยภาพรวมบรรลุวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้รับประสบการณ์ตรง เสริมสร้างความสามัคคี ความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกฝนการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ส่งเสริมความเข้าใจและความสามัคคีระหว่างนักศึกษา ประชาชนและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและกระตุ้นให้

ประชาชนในชนบทเป็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนของตนเองและเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

รูปแบบของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะต้องเน้นการบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนา หรืออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาจจะมีการผสมผสานในหลายสาขาวิชาหรือหลายสถาบัน และอาจเป็นกิจกรรมที่ให้บริการทางวิชาการที่ไม่เน้นการก่อสร้างวัตถุ แต่ถ้าหากมีการก่อสร้างต้องก่อสร้างในที่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2538 : 4) ซึ่งอาจจะจัดในรูปของการจัดการศึกษา เช่น การซ่อมแซมสร้างอาคารเรียน พัฒนาโรงเรียน สร้างสนามกีฬา จัดทำสาริตและให้ความรู้การจัดการทำห้องสมุด ด้านการสาธารณสุขทั่วไป ด้านการคมนาคม เช่น การซ่อม การสะพาน ถนน คูระบายน้ำ ด้านการเกษตร เช่น การสร้างฝาย การจัดระบบส่งน้ำทางการเกษตร การเผยแพร่และสาริตความรู้ทางการเกษตร ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงออกในด้านต่าง ๆ ในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมกับชุมชน การทำงานร่วมกัน รวมทั้งการทำงานกลางแจ้ง และเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้หลากหลายและมีขอบข่ายกว้าง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญและสนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมที่จะเอื้อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

4. นักศึกษากับการใช้เวลาว่าง

การใช้เวลาว่างเป็นสิทธิของนักศึกษาที่จะกำหนดกิจกรรมของตนเองว่าจะใช้เวลาว่างกับกิจกรรมอะไรบ้างได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษากับการใช้เวลาว่าง ดังต่อไปนี้

สมบัติ วิจารณ์สาริกกุล (2542 : 117) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปรากฏว่า นักศึกษาใช้เวลาว่างไม่ถูกต้อง อาจเป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนชักจูงไปในแนวทางที่ไม่ถูกต้อง และไม่เกิดประโยชน์แก่นักศึกษากิจกรรมนอกหลักสูตรในมหาวิทยาลัย ไม่มีความละเอียดเพียงพอที่จะอำนวยให้นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถ หรือทักษะของนักศึกษา การใช้เวลาว่างของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จึงไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่ นักศึกษาจำนวนมากไม่ชอบเล่นกีฬาแต่จะชอบดูกีฬามากกว่า กิจกรรมทางด้านการศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่สร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม ส่วนกิจกรรมประเภทวิชาการนั้นหนานการ นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบเข้าร่วมพอ ๆ กัน

บุปผา การ์เวท (2527 : 71) ศึกษาสภาพแวดล้อมสังคมคนกลุ่มเพื่อนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปรากฏว่า นักศึกษาส่วนมากใช้เวลาว่างส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าวิชาการเพิ่มเติม รวมกลุ่มอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ เข้าร่วมกิจกรรมดนตรี ละคร ศิลปะ หรือใช้เวลาว่างในการกีฬา ผลการศึกษาปัญหาวัยรุ่นในสังคมไทย ของ (วรพุฒิ จรัสตระกูล, 2524 : 65) ที่พบว่า ปัญหาวัยรุ่นที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาสุขภาพ ปัญหากิจกรรมทางสังคม และปัญหาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของแคปแลน (Kaplan, 1975 : 368) ที่พบว่า ปัญหาการใช้เวลาว่างยังเป็นปัญหาค่อนข้างใหม่ แต่กำลังมีแนวโน้มที่จะเป็นปัญหามากขึ้น ผลของความเจริญด้านวิชาการสาขาต่าง ๆ ทำให้มนุษย์มีเวลาว่างมากขึ้น และจะใช้เวลาว่างดังกล่าวในการศึกษา สร้างสรรค์งานศิลปะ ออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจ

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลาว่างของนักศึกษาที่อยู่ในหอพักของสถาบันอุดมศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาอันมีผลต่อตัวนักศึกษาโดยตรง และทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือผู้อื่น

5. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาว่าง

การกำหนดตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการศึกษาการใช้เวลาว่างของนักศึกษาได้กำหนดเอาไว้ ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาที่นักศึกษาสังกัด

การอบรมนักศึกษาในแต่ละสถาบันอุดมศึกษามีบทบาททำให้คนคิด เชื่อ และรู้สึกตามปทัสถานของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จึงเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตตามที่ได้รับการศึกษาอบรมมาตามแบบอย่างในสถาบันอุดมศึกษาของตน ซึ่งจะมีผลต่อการใช้เวลาว่างของนักศึกษาด้วย จากผลการศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2530 : 109-111) ปรากฏว่านิสิตในคณะที่เป็นกลุ่มสัมพันธ์กับมนุษย์โดยตรง คือคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ มีแนวโน้มในการเลือกกิจกรรมไปในทางบำเพ็ญประโยชน์ทางวิชาการ และทางวิชาชีพสูงกว่าคณะวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนคณะมนุษยศาสตร์มีแนวโน้มไปในทางเก็บตัวสูง และมีความสำนึกในทางก้าวหน้าหรือบำเพ็ญประโยชน์น้อยกว่าจากอื่น ๆ มากเนื่องจากคณะมนุษยศาสตร์นั้น การเรียนการสอนเน้นเนื้อหาทางความนึกคิดส่วนตนมากจึงสนใจกิจกรรมสังคมน้อย เก็บตัวสูง ด้วยเหตุนี้นักศึกษาในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจึงมีลักษณะของความสนใจที่มีต่อกิจกรรม

ต่าง ๆ และการเลือกกิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลาว่างแตกต่างกันออกไป ตามแต่ลักษณะการอบรมของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

2. เพศ

นักศึกษาที่กำลังอยู่ในระดับอุดมศึกษา จะมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายซึ่งวัยนี้ จะมีการแยกกลุ่มหญิงชาย แต่ละคนก็จะแยกแยะลักษณะ (Identify) ให้เข้ากับกลุ่มตัวเอง นักศึกษาชายก็มักจะอยู่ในกลุ่มชาย นักศึกษาหญิงก็มักจะอยู่ในกลุ่มหญิง จากผลการศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยรามคำแหงของ (ประภาศรี สุฉันทบุตร. 2522 : 65) ปรากฏว่า ความแตกต่างระหว่างเพศของนักศึกษาชายและหญิง จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้เพราะมีความสนใจแตกต่างกัน นักศึกษาชายมักจะสนใจกีฬา มวยปล้ำ ฟันดาบ ยิงปืน ขณะที่นักศึกษาหญิงสนใจศิลปะ ฟ้อนรำ และร้องเพลง

แคปแลน (Kaplan. 1975 : 90) ได้ศึกษาการใช้เวลาว่างของชนชาติต่าง ๆ ปรากฏว่า เพศมีส่วนกำหนดให้การทำกิจกรรมยามว่างด้วย เช่น เด็กชายชอบเล่นฟุตบอลแต่เด็กหญิงชอบเล่นเน็ตบอล นอกจากนี้ยังพบว่าในการใช้เวลาว่างในการชมภาพยนตร์นั้น เพศหญิงสนใจมหรสพต่าง ๆ มากกว่าเพศชาย

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 359 – 360) ศึกษาเพศชายจะสนใจเครื่องยนต์กลไก สิ่งที่ทดลองความแข็งแรง การฝึกสมองฝึกทักษะ แต่หญิงจะสนใจการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ให้สวยงาม เช่น ประดิษฐ์เสื้อผ้าจากไหมพรม เป็นต้น

6. แนวการดำเนินงานกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์

1. ปรัชญา ใช้ปรัชญาของสถาบัน คือ การศึกษาเพื่อการพัฒนา
2. ปณิธาน ใช้ปณิธานของสถาบัน คือ วิชาการเป็นเลิศ ประเสริฐคุณธรรม นำชุมชนพัฒนา
3. วิสัยทัศน์ งานพัฒนานักศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญ ประการหนึ่งที่มีส่วนร่วมเสริมสร้างบรรยากาศให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน ช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นบุคคล ที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมตลอดจนฝึกนักศึกษาให้มีลักษณะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

4. พันธกิจ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นผู้มี
คุณภาพ มีคุณค่า และเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์

5. วัตถุประสงค์ เป็นสำนักที่จัดตั้งขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพของ นักศึกษาในทุกๆ
ด้าน โดยได้จัดส่งเสริมการพัฒนา คุณภาพบัณฑิต และจัดกิจกรรมประกอบการเรียน ทั้งในและ
นอกห้องเรียนเพื่อให้นักศึกษาปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยน ไปในสังคม ได้อย่างปลอดภัย
และมีประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิต การจัดกิจกรรมของสำนักกิจการนักศึกษา มุ่งเน้นส่งเสริม
ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพ รวมทั้งสิ่งพึงประสงค์ต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อพัฒนา
ตนเองและสังคมเป็นอย่างดี

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มงคล อักษรดิษฐ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การใช้เวลาว่างของนักศึกษา
สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เวลาว่างของ
นักศึกษาสถาบันราชภัฏพิบูลสงครามนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่
พัฒนาขึ้นและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาภาคปกติ จำนวน
342 คน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างเพื่อปฏิบัติกิจกรรมด้านการ
ช่วยเหลืองานบ้านและกิจกรรมของ ครอบครัว กิจกรรมด้านการเรียน กิจกรรมด้านนันทนาการ
อยู่ในระดับปานกลางและใช้เวลาว่างเพื่อปฏิบัติ กิจกรรมการหารายได้เสริมอยู่ในระดับน้อย
กิจกรรมที่นักศึกษาใช้เวลาว่างปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ การทำความสะอาดบ้าน การซักกรีด
เสื้อผ้า การอ่านหนังสือพิมพ์ วารสารต่างๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนและช่วยเสริม
ประสบการณ์ การดูกีฬา ฟังเพลง / คนตรี ดูภาพยนตร์ จากโทรทัศน์ / วิดีโอ / ซีดี การฟัง / ดูข่าว
จากวิทยุหรือโทรทัศน์ การพูดคุยสังสรรค์กับเพื่อนและการนอน 2. นักศึกษาสนใจดูกีฬาอยู่ใน
ระดับปานกลาง ยกเว้น ฟุตบอล วอลเลย์บอล และมวยที่นักศึกษา สนใจดูอยู่ในระดับมาก
นักศึกษใช้เวลาว่างเพื่อเล่นกีฬาในระดับน้อย ยกเว้นฟุตบอลที่นักศึกษาสนใจเล่น ในระดับมาก
และนักศึกษาร้อยละ 54.10 ใช้เวลาว่างเพื่อเล่นกีฬาโดยเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ 3. นักศึกษา
สนใจกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากแต่ใช้เวลาว่างเพื่อร่วมกิจกรรมเสริม

หลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4. นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษามีปัญหาในระดับมากคือ อาจารย์ให้งานมาก ทำงานไม่ทัน และอาจารย์ให้งานกระชั้น ทำให้เครียด คิดไม่ออก

สุวรรณ วีเกษ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมนักศึกษาของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกีฬา ด้านวิชาการ และด้านศิลปะและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านบำเพ็ญประโยชน์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2. นักศึกษาที่สังกัดภาควิชาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษาของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 2.1 ด้านกีฬา : นักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษภาควิชาภาษาและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.2 ด้านวิชาการ : นักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์เกษตร มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษภาควิชาภาษาและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.3 ด้านศิลปะและวัฒนธรรม : นักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์เกษตร มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษภาควิชาภาษาและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.4 ด้านบำเพ็ญประโยชน์ : นักศึกษาที่สังกัดภาควิชาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สุมาลัย สุระเสน (2549 : บทคัดย่อ) การศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของนักศึกษา ในช่วงชีวิตของวัยรุ่น จะเป็นช่วงเวลาที่เราสามารถหาประสบการณ์ดีงามให้กับชีวิตได้มากเพราะสำหรับเด็กวัยรุ่นไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องหารายได้เอง ส่วนใหญ่ยังอยู่กับ พ่อแม่ จะมีอยู่บ้างที่ทำงานและหาเลี้ยงตนเอง ดังนั้นวัยรุ่นจำนวนมาก มีเวลาว่างจากการเรียน การทำงาน ถ้าวัยรุ่น ไม่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ ก็จะทำให้เป็นคนเบือ เชื่อง่าย เพราะการอยู่เฉยๆ จะทำให้เราไม่มีความสุขและอาจใช้ความคิดฟุ้งซ่าน ถูกชักนำไปในทางที่ไม่เหมาะสม ได้ง่าย เช่น เสพยาเสพติด เที่ยวเตร่ ใช้เงินทองในการแต่งตัวเกินความจำเป็น วัยรุ่นจึงควรฝึกฝนตนเองที่จะใช้เวลาว่างทำกิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนั้นสำหรับวัยรุ่นแล้วการทำกิจกรรมต่างๆ โดยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ยังเป็นการช่วยตอบสนองความต้องการของวัยรุ่น ซึ่งต้องการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ การยอมรับการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น การพักผ่อนหย่อนใจคลายเครียด ช่วยให้วัยรุ่นเติบโตขึ้นพร้อมกันทั้งด้าน สติปัญญา ด้านอารมณ์ และ

สังคม ช่วยให้มีคามรับผิดชอบ รู้จักการปรับตัวการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยทำกิจกรรมตามความชอบ ความสนใจ วัยรุ่นค้นหาความสนใจของตนเองว่า ชอบสนใจเกี่ยวกับเรื่องอะไร เพราะการทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ พอใจเราจะทำได้ดี และมีความสุข กิจกรรมที่วัยรุ่นชอบส่วนใหญ่ได้แก่อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์ ฟังดนตรี ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ เล่นกีฬาต่างๆ การแสดงศิลปะงานอดิเรก การประดิษฐ์การคิดค้นทางวิทยาศาสตร์ การเขียนภาพ การแต่งบทประพันธ์ ท่องเที่ยว ร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ฯลฯ วัยรุ่นจำนวนมากมักไม่รู้จะทำอะไรในยามว่างโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเวลาที่เกิดความรู้สึกเซ็ง เบื่อ ซึ่งอาจเกิดจากความผิดหวังบ่อยๆทำอะไรไม่สำเร็จ ซึ่งเป็นภาวะที่ทำให้วัยรุ่นไม่อยากทำอะไร ในยามนี้วัยรุ่นไม่ควรปล่อยให้ตนเองอยู่ว่างเพราะยิ่งจะทำให้เกิดความรู้สึก ท้อแท้ใจมากขึ้น ดังนั้นวัยรุ่นควรลงมือทำอะไรก็ได้ที่จะช่วยให้ตนเอง เกิดกำลังใจ ในระยะวัยรุ่น เราจะมีนิสัยในตนเองมากขึ้นเป็นลำดับและยังมีความต้องการยอมรับในสังคมมากขึ้นเริ่มมีความผู้พันทางจิตใจ และสัมพันธ์ยาวนานมั่นคง มีแนวทางปฏิบัติของตนเอง เรียนรู้ค่านิยม ของสังคม ชิมซบสิ่งต่างๆ ในสังคมนอบข้าง และเริ่มมองหาปรัชญาชีวิตของตนเอง เวลาเป็นสิ่งที่มีความหมาย การเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา คือ เวลาผ่านไปข้างหน้าเรื่อยๆ ไม่วันไหนกลับมาคงมีการเปรียบเวลาเสมือนสายน้ำที่ไม่มีการไหลกลับ เมื่อเรามองดูนาฬิกาจะเห็นว่าเวลาเดิน ไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทุกๆ คนมีเวลา 24 ชั่วโมงเท่ากัน แต่อยู่ที่ว่าเราใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวันได้คุ้มค่ามากน้อยแค่ไหน ซึ่งถ้าเราได้มีการคาดคะเนเวลาในแต่ละวันได้อย่างแม่นยำแล้วก็จะทำให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น เมื่อเราเห็นความสำคัญของเวลาเราจึงควรใช้เวลาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

งานวิจัยในต่างประเทศ

เอลเมอร์ (Elmer, 1974 : 1452-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และคณะกรรมการสมาชิกสภาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม นักศึกษาของวิทยาลัยชุมชนนครหลวงแห่งรัฐเวอร์จิเนีย ผู้วิจัยเสนอแนะว่าบทบาทและความรับผิดชอบขององค์การนักศึกษาในวิทยาลัย ควรขยายและมีความชัดเจนมากขึ้น การติดต่อสื่อสารนับว่าเป็นปัญหาสำคัญซึ่งควรจัดไว้เพียงพอ การจัดกิจกรรมองค์การนักศึกษาควรได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมด้านวิชาชีพ ควรได้รับการสนับสนุนเป็นกรณีพิเศษ การจัดกิจกรรมควรให้สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษาให้มากขึ้น นอกจากนี้เป็นไปได้การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ควรได้รับการพิจารณาให้เป็นหน่วยกิต ทางการศึกษาด้วย

ดูฮาน (Doohan. 1969 : 2146-A) ได้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานและปัญหาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ผลการวิจัยพบ คือ จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เพียงพอ การประสานงานของสถานศึกษาและหน่วยงานของชุมชนมีน้อยเกินไป มีช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่และเด็กวัยรุ่น ความเคร่งครัดของการจัดการเรียนการสอนเป็นผลทำให้นักเรียนส่วนมากไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

ฟิทเทินเจอร์ (Fittenger. 1979 : 702 A-Z) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร โดยอาจารย์และนักศึกษา มีทัศนคติสอดคล้องกันว่า หลักสูตรกิจกรรมนักศึกษามีความจำเป็นต่อการศึกษา

8. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลารว่างของนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ทราบว่ากิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลารว่างของนักศึกษาที่อยู่หอพักช่วยทำให้นักศึกษามีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ แต่อย่างไรก็ตาม จากสภาพการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลารว่างของนักศึกษาที่อยู่ในหอพักในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะนำข้อมูลมาพิจารณาวางแผน แก้ไข ปรับปรุง การจัดกิจกรรมและการปฏิบัติตนของนักศึกษาเพื่อพัฒนางานกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวความคิดได้ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.2 เพศ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ กิจกรรมที่ปฏิบัติในเวลารว่างของนักศึกษา แยกออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม และด้านบำเพ็ญประโยชน์

จากการศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

